

Προπτυχιακή Εργασία

Τζανή Καλλιόπη

Η Ευθύνη των Βουλευτών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Κατά το άρθρο 51, παράγραφος 2, του ελληνικού Συντάγματος, «οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το έθνος». Βέβαια, η αναφορά του όρου «έθνος» αντί του όρου «λαός», είναι εσφαλμένη, διότι οι βουλευτές δεν εκπροσωπούν τον ελληνισμό στο σύνολό του, αλλά μόνο το τμήμα του, που βρίσκεται εντός των συνόρων της χώρας. Η τοποθέτηση του όρου «έθνος» στο Σύνταγμα δικαιολογείται από την προσπάθεια του νομοθέτη να τονίσει ότι οι βουλευτές αντιπροσωπεύουν το λαό ως ενότητα. Οι βουλευτές, λοιπόν, μεταφέρουν τη θέληση του λαού και καθήκον τους είναι, αυτή η θέληση να πάρει σάρκα και οστά και να μετουσιωθεί σε πράξη. Και τίθεται το ερώτημα: "Οι βουλευτές, των οποίων το λειτουργήμα είναι τόσο σπουδαίο, έχουν ευθύνη και, αν ναι, ποιας φύσεως; ". Πριν δοθεί απάντηση, καλό θα ήταν, να γίνει μια σύντομη ιστορική αναδρομή, έτσι ώστε να καταστεί σαφής η σημασία του όρου ευθύνη. Ο σχετικός όρος αποτελεί παράγωγο της λέξης «εύθυνα», η οποία γεννήθηκε στην αρχαία πόλη της Αθήνας και είχε, στο πλαίσιο του αρχαίου αθηναϊκού δικαίου, δύο έννοιες, την ευρεία και τη στενή. Η «εύθυνα», λοιπόν, κατά την ευρεία έννοια, απαντάτο ως συνώνυμη των όρων «διόρθωση», «τιμωρία» και «κολασμός», ενώ κατά τη στενή έννοια σήμαινε τη λογοδοσία, στην οποία υποχρεούτο να προβεί κάθε δημόσιος λειτουργός στο τέλος της δημόσιας υπηρεσίας που του είχε ανατεθεί. Λογοδοσία, λοιπόν, η «εύθυνα», της οποίας εξέλιξη είναι ο όρος ευθύνη, που εμφανίζεται στο πλαίσιο της σύγχρονης έννομης τάξης.

Όσον αφορά την ευθύνη των βουλευτών, τα άρθρα του Συντάγματος τα οποία την αναφέρουν είναι:

α) το άρθρο 60, παράγραφος 1 (Οι βουλευτές έχουν απεριόριστο το δικαίωμα γνώμης και ψήφου κατά συνείδηση),
β) το άρθρο 61, παράγραφοι 1 (Ο βουλευτής δεν καταδιώκεται ούτε εξετάζεται με οποιονδήποτε τρόπο για γνώμη ή ψήφο που έδωσε κατά την άσκηση των βουλευτικών του καθηκόντων), 2 (Ο βουλευτής διώκεται μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, κατά το νόμο, ύστερα από άδεια της Βουλής. Αρμόδιο για την εκδίκαση είναι το Εφετείο. Η άδεια θεωρείται ότι οριστικά δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε 45 ημέρες από το η έγκληση δεν περιήλθε στον Πρόεδρο της Βουλής. Αν η Βουλή αρνηθεί την άδεια ή αν περάσει άπρακτη η προθεσμία, η πράξη θεωρείται ανέγκλητη. Η παράγραφος αυτή έχει εφαρμογή από την προσεχή βουλευτική περίοδο), 3 (Ο βουλευτής δεν έχει υποχρέωση μαρτυρίας για πληροφορίες που περιήλθαν σε αυτόν ή δόθηκαν από αυτόν κατά την άσκηση των καθηκόντων του, ούτε για τα πρόσωπα που του εμπιστεύθηκαν τις πληροφορίες ή στα οποία αυτός τις έδωσε) και

γ) το άρθρο 62, παράγραφος 1 (Όσο διαρκεί η βουλευτική περίοδος ο βουλευτής δεν διώκεται ούτε συλλαμβάνεται ούτε φυλακίζεται ούτε με άλλο τρόπο περιορίζεται χωρίς άδεια του Σώματος. Επίσης δεν διώκεται για πολιτικά εγκλήματα βουλευτής της Βουλής που διαλύθηκε, από τη διάλυσή της και έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής. Η άδεια θεωρείται ότι δεν δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί μέσα σε τρεις μήνες από το η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής. Η τρίμηνη προθεσμία αναστέλλεται κατά τη διάρκεια των διακοπών της Βουλής. Δεν απαιτείται άδεια για τα αυτόφωρα κακούργηματα).

Γίνεται αντιληπτό, λοιπόν, ότι ο βουλευτής, ως μέλος της Βουλής, του άμεσου και συλλογικού οργάνου που ασκεί με τον πρόεδρο της δημοκρατίας τη νομοθετική εξουσία (άρθρο 26, παράγραφος 1, του Συντάγματος), υπόκειται σε ιδιαίτερο νομικό καθεστώς, που εμπεριέχει λειτουργικά προνόμια ως εγγύηση για την πλήρη και απρόσκοπτη άσκηση των καθηκόντων του. Τα προνόμια αυτά καλούνται βουλευτικές ασυλίες και συνίστανται στις θεσμικές εγγυήσεις του ανεύθυνου για γνώμη ή ψήφο (άρθρο 61 παράγραφος 1), του ακαταδίωκτου (άρθρο 62) και του δικαιώματος άρνησης μαρτυρίας (άρθρο 61 παράγραφος 1).

Τέλος, ο θεσμός της βουλευτικής ασυλίας, που αφορά το ανεύθυνο και το ακαταδίωκτο, δεν

αποτελεί επινόηση της σύγχρονης, αλλά μιας άλλης εποχής, την εποχή που η αντιπροσωπευτική δημοκρατία έκανε τα πρώτα της ασταθή βήματα, έπειτα από την αμερικανική και τη γαλλική επανάσταση. Στην Ευρώπη τότε, όπως είναι γνωστό, επιβίωσαν ακόμη πολλά και ισχυρά κατάλοιπα του παλαιού καθεστώτος, τα οποία επιδίωκαν καθημερινώς να υπονομεύσουν τη νεαρή αστική δημοκρατία. Το κοινοβούλιο, εκπροσωπώντας πια όλες τις κοινωνικές τάξεις, αποτελούσε τον κύριο αντίπαλο των απολυταρχικών δυνάμεων. Ήταν απαραίτητο, επομένως, να θωρακισθεί θεσμικά το ίδιο το σώμα των αντιπροσώπων και τα μέλη του κατά των επιβουλών αυτής της προέλευσης. Η αυτονομία και η πλήρης αυτοδιοίκηση του αντιπροσωπευτικού σώματος, καθώς και το σύστημα των ασυλιών των μελών του ήταν οι βασικότεροι θεσμοί αυτής της θωράκισης.

ΤΟ ΑΝΕΥΘΥΝΟ ΓΙΑ ΓΝΩΜΗ Ή ΨΗΦΟ

Όσον αφορά το ανεύθυνο του βουλευτή, η συνταγματική αυτή προστασία κατοχυρώθηκε για πρώτη φορά στην Αγγλία, στο άρθρο 9 της Διακήρυξης των Δικαιωμάτων του 1869, και απέβλεπε «εις την κατοχύρωσιν της ανεξαρτησίας του βουλευτού κατά την άσκησιν των καθηκόντων του τόσον απέναντι της κυβερνήσεως ή οιασδήποτε άλλης αρχής του Κράτους όσον και απέναντι των ιδιωτών». Στην ελληνική συνταγματική ιστορία, το ανεύθυνο του βουλευτή έχει ως αφετηρία του στην παράγραφο ν του Συντάγματος της Επιδάουρου του 1822, ενώ ακολουθούν η παράγραφος ξδ του Συντάγματος του Άστρους του 1823, το άρθρο 100 του Συντάγματος της Τροιζήνας του 1827, το άρθρο 55 του Συντάγματος του 1854, το άρθρο 62 του Συντάγματος του 1864, το άρθρο 62 του Συντάγματος του 1911, το άρθρο 54 του Συντάγματος του 1925, το άρθρο 56 του Συντάγματος του 1927 το άρθρο 62 του Συντάγματος του 1952 και το άρθρο 61 των μετέπειτα συνταγμάτων, που το εμπεριέχουν. Πέραν, όμως, του άρθρου 61, παράγραφος 1, του ισχύοντος Συντάγματος, το ανεύθυνο του βουλευτή κατοχυρώνεται σε συνδυασμό και με τη διάταξη του άρθρου 60, παράγραφος 1, η οποία κάνει για πρώτη φορά την εμφάνισή της στο Σύνταγμα του 1975.

Η ασυλία αυτή προστατεύει τις μερικότερες εκφάνσεις της πνευματικής ελευθερίας των βουλευτών, την ελευθερία, δηλαδή, γνώμης και ψήφου, και αποκλείει τον καταλογισμό οποιασδήποτε μορφής ευθύνης (αστικής, ποινικής, πειθαρχικής), πέραν της πολιτικής, πρόταση που θα αναλυθεί παρακάτω. Έχει όμως και προϋποθέσεις, οι οποίες είναι απαραίτητο να πληρούνται, για να υφίσταται η εφαρμογή της ειδικής προστασίας που αυτή η ασυλία παρέχει.

Κατ' αρχήν, ο βουλευτής είναι ανεύθυνος για γνώμη ή ψήφο του, εφόσον αυτή εκδηλώνεται εντός του κοινοβουλίου ή κατά τις συνεδριάσεις της ολομέλειας, των επιτροπών και των τμημάτων της Βουλής. Κατά την κρατούσα, μάλιστα, άποψη, το ανεύθυνο του βουλευτή καλύπτει, επιπροσθέτως, γνώμη ή ψήφο του, που δίδεται σε συνεδριάσεις της κοινοβουλευτικής ομάδας του κόμματός του. Τούτο δικαιολογείται, αν ληφθεί υπόψιν ότι η ομάδα αυτή αποτελεί ένα ειδικότερο όργανο της Βουλής, το οποίο είναι επιφορτισμένο, κατ' εντολή του Συντάγματος, με σημαντικά καθήκοντα, που καλείται να φέρει εις πέρας. Κατά συνέπεια, δεν εμπεριέχεται στην προστασία που παρέχει το άρθρο 61, παράγραφος 1, του Συντάγματος, η γνωστοποίηση των απόψεων του βουλευτή για κάθε είδους ζήτημα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του μέσα στα διάφορα όργανα του κόμματός του, καθώς και στη διάρκεια ιδιωτικών ή δημοσίων συζητήσεων σε τηλεοπτικό κανάλι, σε ραδιοφωνική εκπομπή ή

σε οποιοδήποτε χώρο, πέραν αυτών που ορίστηκαν παραπάνω. Τη μοναδική περίπτωση, κατά την οποία η έκφραση της γνώμης του βουλευτή που καλύπτεται από το ανεύθυνο εκδηλώνεται εκτός του κοινοβουλίου, αποτελεί η αναδημοσίευση των συζητήσεων της Βουλής ή των πρακτικών της, η οποία, όμως, συμφωνεί με την αρχή της δημοσιότητας του άρθρου 66 του Συντάγματος.

Επιπλέον, έκφραση γνώμης του βουλευτή σε χρονική στιγμή, κατά την οποία δεν ασκεί τα καθήκοντά του, δεν εμπίπτει στην προστασία της ασυλίας.

Οφειλή του βουλευτή αποτελεί, επιπροσθέτως, η δήλωση της γνώμης του, στη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων του, να είναι σύμφωνη προς τις επιταγές που θέτει ο κανονισμός της Βουλής.

Επίσης μη αποδεκτοί τρόποι έκφρασης γνώμης, που κωλύουν την ομαλή διεξαγωγή των εργασιών του κοινοβουλίου και θέτουν εμπόδια στην επικράτηση της απαιτούμενης τάξης, δεν υπάγονται στο προστατευτικό περιεχόμενο του Συντάγματος. Απρεπείς κουβέντες, όπως αθυροστομίες, προσβλητικές χειρονομίες, διαπληκτισμοί, ανάρτηση πανό και κάθε ενέργεια αντίθετη προς την καθώς πρέπει συμπεριφορά, συνεπάγεται την ευθύνη του βουλευτή που την έπραξε. Ο βουλευτής καθίσταται πειθαρχικά υπεύθυνος για εκδήλωση ανάρμοστης συμπεριφοράς, όπως αυτή ορίζεται κατά το άρθρο 75 παράγραφος 4 του κανονισμού της Βουλής (λόγου χάρη, η παρεμπόδιση της ομαλής διεξαγωγής των συνεδριάσεων και συζητήσεων της Βουλής με πρόκληση θορύβου ή αταξίας, η απρεπής συμπεριφορά με λόγια ή έργα, η έλλειψη του οφειλόμενου σεβασμού προς το προεδρείο της Βουλής τη σοβαρότητα της αποστολής της Βουλής και του έργου της, συνιστούν μορφές ανάρμοστης συμπεριφοράς). Ο Πρόεδρος της Βουλής, κατά το άρθρο 65 παράγραφος 4, του συντάγματος, δικαιούται να λάβει πειθαρχικά μέτρα εναντίον παρεκτρεπόμενου βουλευτή, ενώ κατά το άρθρο 77 παράγραφος 3 του κανονισμού της Βουλής του επιτρέπεται να λάβει πειθαρχικά μέτρα εναντίον κάθε βουλευτή που παραβιάζει τον κανονισμό της Βουλής ή επιδεικνύει ανάρμοστη συμπεριφορά στις συνεδριάσεις και συζητήσεις της Βουλής. Τα προβλεπόμενα πειθαρχικά μέτρα ορίζονται από το άρθρο 78 (ανάκληση στην τάξη), 79 (στέρηση του δικαιώματος του λόγου), 80 (μομφή για αντικοινοβουλευτική συμπεριφορά) και 81 (προσωρινός αποκλεισμός από τις συνεδριάσεις) του Κανονισμού της Βουλής. Η αρχή του ανεύθυνου, όμως, για γνώμη ή ψήφο που έδωσε ο βουλευτής κατά την άσκηση των βουλευτικών του καθηκόντων, όπως άλλωστε και οι περισσότεροι κανόνες, εμφανίζει ως εξαίρεση την περίπτωση της συκοφαντικής δυσφήμισης (άρθρο 61, παράγραφος 2, του Συντάγματος), όπως θα αναφέρουμε λεπτομερέστερα παρακάτω. Η φράση, μάλιστα,

σύμφωνα με την οποία ο βουλευτής διώκεται, συνδέεται άμεσα με το άρθρο 363 του Ποινικού Κώδικα.

Τέλος, το ανεύθυνο των βουλευτών αφορά μονάχα γνώμη ή ψήφο, που αυτοί έδωσαν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, και όχι τις λοιπές ενέργειές τους. Για τις πράξεις τους, λοιπόν, οι βουλευτές φέρουν ευθύνη είτε αυτές λάβουν χώρα εντός είτε αυτές λάβουν χώρα εκτός της άσκησης των καθηκόντων τους.

Συμπερασματικά, η ασυλία, η οποία έχει ως αντικείμενο την ειδική προστασία γνώμης ή ψήφου, εφ' όσον πληρούνται οι προϋποθέσεις, για τις οποίες έγινε λόγος, απαλλάσσει τον βουλευτή από κάθε είδους ευθύνη (την αστική, την ποινική, την πειθαρχική), όχι όμως και την πολιτική. Ως πολιτική νοείται η ευθύνη του βουλευτή απέναντι στο πολιτικό κόμμα, κάτω από τη σημαία του οποίου εκλέχθηκε. Το ζήτημα της πολιτικής ευθύνης του βουλευτή συνδέεται αναπόσπαστα με τη μορφή της εντολής που λαμβάνει και που καθιερώνει το ισχύον Σύνταγμα. Ελεύθερη εντολή σημαίνει ότι είναι πολιτικά ανεύθυνος, ενώ δεσμευτική εντολή σημαίνει ότι είναι πολιτικά υπεύθυνος. Γεννάται, λοιπόν, το ερώτημα εάν στο Σύνταγμα, και ειδικότερα στο άρθρο 60, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 51, παράγραφος 2, καθιερώνεται η ελεύθερη ή η δεσμευτική εντολή.

Η ελεύθερη εντολή αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του αντιπροσωπευτικού συστήματος, στο πλαίσιο του οποίου ο αντιπρόσωπος διακατέχεται από ελευθερία ενέργειας, αφού υπερέχει αξιολογικά έναντι του αντιπροσωπευόμενου. Με λίγα λόγια, ο βουλευτής δεν υπόκειται σε εντολές ή υποδείξεις, παρά μόνο στη συνειδήσή του. Κατά συνέπεια, εάν γίνει δεκτό, πως στην εποχή μας επικρατεί το αμιγές αντιπροσωπευτικό σύστημα, το άρθρο 60 εμπεριέχει την ελεύθερη εντολή, η οποία οδηγεί στην ελευθερία του εκπροσώπου και στη στέρηση του δικαιώματος του να συμμετέχει στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας. Τα άρθρα, όμως, 1, παράγραφος 2 (θεμέλιο του πολιτεύματος είναι η λαϊκή κυριαρχία) και παράγραφος 3 (όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το λαό, υπάρχουν υπέρ αυτού και του Έθνους και ασκούνται όπως ορίζει το Σύνταγμα), 52 (η ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης, ως έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας, τελεί υπό την εγγύηση όλων των λειτουργιών της Πολιτείας, που έχουν την υποχρέωση να τη διασφαλίζουν σε κάθε περίπτωση. Νόμος ορίζει τις ποινικές κυρώσεις κατά των παραβατών της διάταξης αυτής.), 41, παράγραφος 2 (ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας διαλύει τη Βουλή με πρόταση της Κυβέρνησης που έχει λάβει ψήφο εμπιστοσύνης, για ανανέωση της λαϊκής εντολής προκειμένου να αντιμετωπιστεί εθνικό θέμα εξαιρετικής σημασίας.

Αποκλείεται η διάλυση της νέας Βουλής για το ίδιο θέμα.) και 29, παράγραφος 1, του Συντάγματος (Έλληνες πολίτες που έχουν εκλογικό δικαίωμα μπορούν ελεύθερα να ιδρύουν και να συμμετέχουν σε πολιτικά κόμματα, που η οργάνωση και η δράση τους οφείλει να

εξυπηρετεί την ελεύθερη λειτουργία του δημοκρατικού πολιτεύματος. Πολίτες που δεν απέκτησαν ακόμη το δικαίωμα να εκλέγουν μπορούν να συμμετέχουν στα τμήματα νέων των κομμάτων.), σε συνδυασμό με τη σύγχρονη συνταγματοπολιτική πραγματικότητα αποδεικνύουν ότι το νέο Σύνταγμα δεν κατοχυρώνει την αντιπροσωπευτική, αλλά την κομματική Δημοκρατία. Και η κομματική Δημοκρατία βασίζεται στη δέσμευση των βουλευτών, οι οποίοι είναι οι εντολοδόχοι των εκλογέων τους και βρίσκονται σε άμεση εξάρτηση από αυτούς. Πιο αναλυτικά, συνταγματοποιείται η λειτουργία των πολιτικών κομμάτων (άρθρο 29, παράγραφος 1), τα οποία καθίστανται φορείς της λαϊκής θέλησης. Η θέληση του λαού, όμως, δεν εκδηλώνεται μόνο στις εκλογές, αλλά και στο κοινοβούλιο. Σε κάθε περίπτωση, η θέληση αυτή εμπίπτει στην προστασία του Συντάγματος, κατά το άρθρο 52. Γίνεται σαφές, λοιπόν, ότι η ελεύθερη και ανόθευτη εκδήλωση της λαϊκής θέλησης είναι δυνατή, με την προϋπόθεση πως ο βουλευτής τη μεταφέρει αυτούσια, όπως έχει διαμορφωθεί στις εκλογές, με την ψήφιση του πολιτικού κόμματος, στο οποίο ανήκει. Η ερμηνεία αυτή του άρθρου 52 ανταποκρίνεται πλήρως στη δημοκρατική αρχή του Συντάγματος, η οποία αναγνωρίζει την ανώτατη θέση του λαού στην κρατική οργάνωση (άρθρο 1, παράγραφοι 2 και 3) και δεν την υποσκάπτει, όπως θα συνέβαινε στην αντίθετη περίπτωση, κατά την οποία ο βουλευτής θα ανέπτυσε τη δική του ή θα μετέφερε αλλοιωμένη τη βούληση του λαού στο κοινοβούλιο. Γίνεται φανερό, λοιπόν, ότι το άρθρο 52 περιέχει τη δεσμευτική εντολή και υπερισχύει των διατάξεων των άρθρων 51, παράγραφος 2 και 60, παράγραφος 1, των οποίων το περιεχόμενο έρχεται σε αντίθεση με την αρχή της λαϊκής κυριαρχίας και τη συνταγματοπολιτική πραγματικότητα, όπως αυτή έχει διαμορφωθεί. Ειδικότερα, η σύγκρουση ανάμεσα στα άρθρα 52 και 60, παράγραφος 1, είναι δυνατό να αρθεί, με την προοπτική πως το δεύτερο άρθρο δεν εμπεριέχει την ελεύθερη εντολή, αλλά το δικαίωμα διαφωνίας και ανεξαρτητοποίησης του βουλευτή από το κόμμα του. Επιπλέον, σύμφωνη προς την κατοχύρωση της λαϊκής κυριαρχίας, ως θεμελιώδους αρχής του Συντάγματος, είναι και η διάταξη του άρθρου 41, παράγραφος 2. Μέσω της προαναφερθείσας διάταξης, κατοχυρώνεται ο δημοψηφιστικός χαρακτήρας των εκλογών και η ύπαρξη λαϊκής θέλησης, η οποία φανερώνεται στη διάρκεια της εκλογικής διαδικασίας, κατά την οποία ο λαός λαμβάνει αποφάσεις για εθνικά θέματα υψίστης σημασίας. Συμπερασματικά, ο βουλευτής, ως εκπρόσωπος κόμματος, φέρει την ευθύνη να ενεργεί σύμφωνα με τις επιταγές της θέλησης του τμήματος του λαού, που έδωσε ψήφο υπέρ του προγράμματος της πολιτικής παράταξης, στην οποία ανήκει. Έχει, με λίγα λόγια, πολιτική ευθύνη.

Ποια η διάρκεια, όμως, της ειδικής προστασίας, που αφορά την κοινοβουλευτική γνώμη και ψήφο του βουλευτή? Η φύση της προσφερόμενης προστασίας είναι τέτοια, ώστε ενδεχόμενος χρονικός περιορισμός της να αίρει την αποτελεσματικότητά της. Η ισχύς του ανεύθυνου, λοιπόν, άρχεται με την ορκωμοσία του βουλευτή, κατά τη διαδικασία του άρθρου 59, παράγραφος 1, του Συντάγματος (οι βουλευτές πριν αναλάβουν τα καθήκοντά τους δίνουν στο Βουλευτήριο και σε δημόσια συνεδρίαση τον ακόλουθο όρκο «ορκίζομαι στο όνομα της Αγίας και Ομοούσιας και Αδιαίρετης Τριάδας να είμαι πιστός στην Πατρίδα και το δημοκρατικό πολίτευμα, να υπακούω στο Σύνταγμα και τους νόμους και να εκπληρώνω ευσυνειδήτητα τα καθήκοντά μου») και συνεχίζεται εις το διηνεκές. Συγκεκριμένα, διαρκεί καθ' όλο το διάστημα της θητείας του βουλευτή και παραμένει ενεργή, ακόμη και μετά την απώλεια της βουλευτικής του ιδιότητας, υπό τον όρο ότι αναφέρεται σε γνώμη ή ψήφο του, που δόθηκε όσο κατείχε την ιδιότητα αυτή.

Η αρχή του ανεύθυνου περιορίζεται με την παράγραφο 2 του άρθρου 61, του Συντάγματος, που περιελήφθη για πρώτη φορά στο Σύνταγμα του 1975 και σύμφωνα με την οποία είναι δυνατή η άσκηση ποινικής δίωξης του βουλευτή για συκοφαντική δυσφήμιση, που διαπράχθηκε στη διάρκεια της εκτέλεσης των καθηκόντων του. Η διάταξη αυτή αποτελεί γέννημα της διάταξης του άρθρου 46, παράγραφος 1, εδάφιο β', του θεμελιώδους Νόμου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (ή του Βασιικού Νόμου της Βόννης) και ανήκει στις διατάξεις εκείνες του ισχύοντος Συντάγματος, κατά των οποίων η τότε αντιπολίτευση είχε ασκήσει δριμύτατη κριτική. Ειδικότερα, στη Συνταγματική Επιτροπή και στην Ολομέλεια της Βουλής, στη διάρκεια των συνεδριάσεων της 4ης/5ης Μαρτίου και της 8ης/9ης Απριλίου του 1975 αντίστοιχα, η εξαίρεση, για την οποία γίνεται λόγος, από την αρχή του ανεύθυνου αποτέλεσε αντικείμενο μακρών και οξυτάτων συζητήσεων. Ο τότε Πρόεδρος της Βουλής κύριος Κ. Παπακωνσταντίνου πρότεινε την ψήφιση της νέας διάταξης «προς διευκόλυνση του έργου της καθάρσεως των ανωμαλιών της Επταετίας», λόγος, ο οποίος έβρισκε αντίθετη την αντιπολίτευση. Όσον αφορά το περιεχόμενο της διάταξης της παραγράφου 2 του άρθρου 61, το πρώτο εδάφιο της υποπαραγράφου 1 (ο βουλευτής

διώκεται μόνο για συκοφαντική δυσφήμιση, κατά το νόμο, ύστερα από άδεια της Βουλής.) επιτρέπει την ποινική δίωξη του βουλευτή για συκοφαντική

δυσφήμιση κατά το νόμο, παραπέμποντας κατ' αυτόν τον τρόπο στο άρθρο 363 του Ποινικού Κώδικα. Ακόμη και τότε, όμως, απαιτείται η χορήγηση άδειας από τη Βουλή, η οποία οφείλει να αποφανθεί εντός 45 ημερών, αφότου η έγκληση περιήλθε στον Πρόεδρο της Βουλής. Σε αντίθετη περίπτωση, η πράξη θεωρείται ανέγκλητη. Ας σημειωθεί ότι το ανέγκλητο της πράξης, ναί μεν απαγορεύει τη δίωξη του βουλευτή, δεν καθιστά, όμως, νόμιμη και την πράξη. Ως συνέπεια, η δίωξη των άλλων συμμετόχων του βουλευτή, οι οποίοι δεν κατέχουν το ίδιο αξίωμα με αυτόν, είναι επιτρεπτή. Κατά τα λοιπά, η χορήγηση της άδειας ρυθμίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 83 του Κανονισμού της Βουλής.

Συμπερασματικά, η παραπάνω αποτελεί μία προστατευτική διάταξη δικονομικού χαρακτήρα, που συμπληρώνεται με τη θέσπιση ειδικής δωσιδικίας των βουλευτών ενώπιον του Εφετείου.

ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΡΝΗΣΗΣ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Η επόμενη βουλευτική ασυλία, την οποία κάποιοι μελετητές θεωρούν ως στοιχείο του ανεύθυνου του βουλευτή, εμπεριέχεται στο άρθρο 61, παράγραφος 3, του Συντάγματος, και παρέχει στον βουλευτή το δικαίωμα άρνησης μαρτυρίας αφενός για πληροφορίες, που περιήλθαν ή δόθηκαν από αυτόν κατά την άσκηση των καθηκόντων του, αφετέρου για τα πρόσωπα από τα οποία έλαβε ή στα οποία εμπιστεύτηκε τις πληροφορίες. Θεσμοποιείται, με λίγα λόγια, ένα επαγγελματικό απόρρητο του βουλευτή, παραπέμποντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, στο άρθρο 212 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το οποίο εξασφαλίζει τη ροή πληροφοριών προς αυτόν και διευκολύνει τον κοινοβουλευτικό έλεγχο. Η διάταξη, για την οποία γίνεται λόγος, ελήφθη υπό το άρθρο 47 του Θεμελιώδους Νόμου της Δυτικής Γερμανίας και ενσωματώθηκε για πρώτη φορά στο Σχέδιο Συντάγματος της Συνταγματικής Επιτροπής, στην παράγραφο α του άρθρου. Στο σχέδιο αυτό περιελήφθη και η ετέρα διάταξη του άρθρου 47 του θεμελιώδους Νόμου της Βόννης, η οποία, όμως, δεν εμπεριέχεται στο ισχύον Σύνταγμα και η οποία ορίζει πως «η κατάσχεσις εγγράφων απαγορεύεται, εις ο μέτρον εξικνεΐται το ως άνω δικαίωμα άρνησης μαρτυρίας».

ΤΟ ΑΚΑΤΑΔΙΩΚΤΟ

Η τελευταία βουλευτική ασυλία εμπεριέχεται στο άρθρο 62, παράγραφος 1, του Συντάγματος και αφορά το ακαταδίωκτο του βουλευτή. Πρόκειται για ειδική συνταγματική προστασία της προσωπικής ελευθερίας του βουλευτή με τη στενή έννοια του όρου, αφού του παρέχει ελευθερία κίνησης στον ευρύτερο φυσικό χώρο, η οποία κατοχυρώθηκε στην Ελλάδα για πρώτη φορά στο άρθρο 63 του Συντάγματος του 1952. Η αφετηρία της ανιχνεύεται στα Συντάγματα της Γαλλικής Επανάστασης, στα οποία περιελήφθη με βασικό στόχο την κατοχύρωση της ανεξαρτησίας και της ομαλής λειτουργίας του Κοινοβουλίου. Διότι στη Γαλλία τότε ίσχυε το καθεστώς της συνταγματικής μοναρχίας και, επομένως, υπήρχε η ανάγκη τα μέλη της Βουλής να θωρακισθούν συνταγματικά από αυθαίρετες διώξεις και συλλήψεις, που υποκινούνταν από την Κυβέρνηση. Στην εποχή μας, η θεσμική εγγύηση του ακαταδίωκτου επιδιώκει την προστασία του βουλευτή από ποινικές διώξεις, πιθανόν κινούμενες από πολιτικά ελατήρια, και τη συνακόλουθη διασφάλιση της ανεπηρέαστης άσκησης των καθηκόντων του.

Η προστασία είναι σχετική, καθώς απαλλάσσει τον βουλευτή μόνο από την ποινική και όχι από τις λοιπές μορφές ευθύνης, και χρονικά περιορισμένη, καθώς εκτείνεται στη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου και χάνει την ισχύ της, έπειτα από την αφαίρεση της βουλευτικής ιδιότητάς. Το ισχύον Σύνταγμα, λοιπόν, ακολούθησε εκείνο του 1927 (άρθρο 56) και όχι το Σύνταγμα του 1864/1911, που όριζε ότι η ασυλία ίσχυε μόνο «κατά την διάρκειαν της Συνόδου». Εξαιρεση αποτελεί η περίπτωση των πολιτικών εγκλημάτων, η οποία εμπεριέχεται στο ίδιο άρθρο, στην υποπαράγραφο 2. Το ακαταδίωκτο, λοιπόν, του βουλευτή για τον τύπο εγκλήματος, που αναφέρθηκε, διατηρεί την ισχύ του και κατά το ενδιάμεσο χρονικό διάστημα, από τη διάλυση, δηλαδή, της Βουλής, έως την ανακήρυξη των βουλευτών της νέας Βουλής, οπότε και διακρίνουμε δύο περιπτώσεις. Την περίπτωση, κατά την οποία ο βουλευτής, που κατηγορείται, έχει επανεκλεγεί, και την αντίθετή της, κατά την οποία έχει μείνει εκτός της νέας Βουλής. Στη μεν πρώτη, ο βουλευτής εξακολουθεί να απολαύει προστασίας, στη δε δεύτερη, καλείται να αντιμετωπίσει την ποινική διαδικασία, η οποία, όμως, περιορίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 7, παράγραφος 3, εδάφιο β'(Θανατική ποινή για πολιτικά εγκλήματα δεν επιβάλλεται, εκτός αν

είναι σύνθετα) και 47, παράγραφος 3 (Αμνηστία παρέχεται για πολιτικά εγκλήματα, με νόμο που ψηφίζεται από την Ολομέλεια της Βουλής με πλειοψηφία των τριών πέμπτων του όλου αριθμού των βουλευτών), του Συντάγματος.

Ποιες, όμως, οι συνθήκες εφαρμογής του ακαταδίωκτου? Η απαγόρευση δίωξης, σύλληψης, φυλάκισης και περιορισμού του βουλευτή με οποιονδήποτε τρόπο τελεί υπό την προϋπόθεση ότι η Βουλή δε θα παράσχει σχετική άδεια. Η άδεια θεωρείται ότι δε δόθηκε, αν η Βουλή δεν αποφανθεί εντός τριών (3) μηνών αφότου η αίτηση του εισαγγελέα για δίωξη διαβιβάστηκε στον Πρόεδρο της Βουλής. Η τρίμηνη προθεσμία αναστέλλεται στη διάρκεια

των διακοπών της Βουλής, οπότε, και για την πληρότητα του νόμου, αναστέλλεται η προθεσμία παραγραφής της αξιόποινης πράξης, για την οποία κατηγορείται ο βουλευτής, κατά το άρθρο 113, παράγραφος 1, του Ποινικού Κώδικα. Από την αναφορά στη διακοπή των εργασιών της Βουλής προκύπτει ότι οι αιτήσεις άρσης της βουλευτικής ασυλίας συζητούνται μόνο από την ολομέλεια και όχι από τα τμήματα διακοπής των εργασιών του Σώματος, που λειτουργούν από την 1η Ιουλίου έως την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου, οπότε η Βουλή συνέρχεται σε νέα τακτική σύνοδο, σύμφωνα με τα άρθρα 64 παράγραφος 1 (Η βουλή συνέρχεται αυτοδικαίως κάθε έτος την πρώτη Δευτέρα του Οκτωβρίου σε τακτική σύνοδο για τα ετήσια έργα της, εκτός αν ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τη συγκαλέσει ενωρίτερα σύμφωνα με το άρθρο 40) και 71 (Κατά τη διάρκεια της διακοπής των εργασιών της Βουλής, το νομοθετικό της έργο, εκτός από τα νομοθετήματα που ανήκουν στην αρμοδιότητα της Ολομέλειας κατά το άρθρο 72, ασκείται από Τμήμα της που συγκροτείται και λειτουργεί σύμφωνα με τους ορισμούς των άρθρων 68, παράγραφος 3, και 70), του Συντάγματος. Κατά τη συζήτηση για την άρση της ασυλίας, η Βουλή δεν εξετάζει κατ' ουσίαν αν ο βουλευτής είναι ένοχος ή όχι για το έγκλημα, που αναφέρεται στην αίτηση του εισαγγελέα, καθώς αυτή η εξέταση αποτελεί αρμοδιότητα του δικαστή και όχι των μελών της Βουλής, σύμφωνα με την αρχή της διάκρισης των εξουσιών. Αρκείται, απλώς, στο να ελέγξει αν η άδεια ζητείται για πολιτικούς λόγους, που στόχο έχουν να σπιλώσουν την εικόνα του βουλευτή, οπότε και η σχετική αίτηση απορρίπτεται. Κατά συνέπεια, η χορήγηση ή η άρνηση χορήγησης της άδειας -απόφαση, που λαμβάνεται με μυστική ψηφοφορία των μελών της Βουλής, κατά τα άρθρα 42 και 74 του Κανονισμού του Σώματος- δεν αποτελεί απόδειξη, ούτε καν απλή ένδειξη της ενοχής ή μη του διωκόμενου βουλευτή. Στην περίπτωση που η Βουλή παράσχει την άδεια δίωξης, ο βουλευτής δεν στερείται των δικαιωμάτων που απέλαυε, ως μέλος του Κοινοβουλίου. Αντίθετα,

εξακολουθεί να παρίσταται στις συνεδριάσεις της Βουλής, να συμμετέχει στις ψηφοφορίες, να υποβάλει προτάσεις νόμων κ.α.. Αν, όμως, προφυλακισθεί, δεν έχει τη δυνατότητα να παρίσταται στη Βουλή, ενώ αν καταδικασθεί σε ποινή, η οποία συνεπάγεται στέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων, εκπίπτει της βουλευτικής ιδιότητας.

Όσον αφορά την έκταση της ειδικής προστασίας της προσωπικής ελευθερίας των βουλευτών, αυτή καλύπτει όχι μόνο την κύρια ποινική διαδικασία, αλλά και την προδικασία. Δεν επιτρέπεται, κατά συνέπεια, η προφυλάκιση, η προσωρινή κράτηση, η απαγόρευση εξόδου του εκπροσώπου του λαού από τη χώρα, καθώς και ο περιορισμός, που έχει χαρακτήρα διοικητικού μέτρου (π.χ. η απαγόρευση αποδημίας των οφειλετών του Δημοσίου), πειθαρχικής ποινής ή μέτρου εσωτερικής τάξης). Είναι δυνατή, όμως, χωρίς την άδεια της Βουλής, η διενέργεια προανάκρισης για τη συγκέντρωση αποδεικτικού υλικού και τη διαπίστωση της τέλεσης του εγκλήματος από τον βουλευτή, στο βαθμό που δε θίγεται το πρόσωπό του. Ενώ μπορεί να διαταχθεί, λόγω χάρη, η εξέταση μαρτύρων ή η διενέργεια αυτοψίας, η απαγγελία κατηγορίας και η έκδοση εντάλματος σύλληψης ή βίαιης προσαγωγής θεωρούνται ως ανακριτικές πράξεις, που προσβάλλουν τον βουλευτή. Επιπλέον, λόγω του προσωποπαγούς της ασυλίας, δεν εμπίπτει στην προστασία της και η κατοικία του βουλευτή, στην οποία είναι επιτρεπτή η έρευνα, κατόπιν έκδοσης εντάλματος.

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΑΡΣΗΣ ΤΗΣ ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ ΑΣΥΛΙΑΣ

Μία από τις πιο ενδιαφέρουσες πτυχές του θέματος, που μελετάμε, αποτελεί αναμφίβολα η διαδικασία άρσης της βουλευτικής ασυλίας των άρθρων 61, παράγραφος 2 και 62, παράγραφος 1, του Συντάγματος, την οποία περιγράφει λεπτομερώς το άρθρο 83 του Κανονισμού της Βουλής. Από τη μία, η άρση του ανεύθυνου για γνώμη ή ψήφο, που έδωσε ο βουλευτής στη διάρκεια της τέλεσης των καθηκόντων του, είναι δυνατή στην περίπτωση της συκοφαντικής δυσφήμισης, από τη άλλη, η άρση του ακαταδίωκτου είναι εφικτή ανά πάσα στιγμή, εφόσον η δίωξη, που υφίσταται ο βουλευτής, δεν έχει πολιτικά κίνητρα. Οι αιτήσεις της εισαγγελικής αρχής, που υποβάλλονται στη Βουλή με στόχο την χορήγηση άδειας για την άσκηση ποινικής δίωξης κατά του βουλευτή, καταχωρίζονται σε ιδιαίτερο βιβλίο, ανακοινώνονται στη Βουλή αμέσως μετά την υποβολή τους και παραπέμπονται από τον Πρόεδρο του Σώματος στην Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, της οποίας η σύσταση προβλέπεται από το άρθρο 32, παράγραφος 4 (Η Επιτροπή συγκαλείται σε συνεδρίαση από τον Πρόεδρό της. Η σύγκληση της Επιτροπής είναι υποχρεωτική, αν το ζητήσει το ένα τρίτο (1/3) των μελών της ή η Κυβέρνηση), του Κανονισμού της Βουλής, και η οποία καλείται να προβεί στη σχετική γνωμοδότηση. Η απόφασή της, βέβαια, διαμορφώνεται, αφού έχει εξετάσει διάφορες παραμέτρους. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή ελέγχει τις αιτήσεις, ακούει τον ενδιαφερόμενο βουλευτή, υπό την προϋπόθεση πως ο ίδιος έχει δηλώσει στον Πρόεδρο της Επιτροπής την επιθυμία του να παραστεί κατά την εξέταση της αίτησης, που τον αφορά, ενώ δικαιούται να ζητήσει από την Κυβέρνηση την παράδοση των εγγράφων, που θεωρεί απαραίτητα για το σχηματισμό της γνώμης της. Η Κυβέρνηση οφείλει να παραχωρήσει τα σχετικά έγγραφα, δύναται, όμως, να το αρνηθεί για λόγους εθνικής άμυνας και ασφάλειας. Η Επιτροπή, αφού έχει ακολουθήσει την αναφερθείσα διαδικασία, γνωμοδοτεί στην Ολομέλεια της Βουλής, στη διάταξη της οποίας εγγράφονται οι αιτήσεις δίωξης «τουλάχιστο δέκα μέρες πριν από την εκπονή των προθεσμιών, που προβλέπονται από τα άρθρα 61, παράγραφος 2 και 62, παράγραφος 1, του Συντάγματος», κατά το άρθρο 83, παράγραφος 6, εδάφιο β', του Κανονισμού της Βουλής. Αν η Επιτροπή δεν καταθέσει εμπρόθεσμα τη γνωμοδότησή της, τότε, κατά το άρθρο 83, παράγραφος 7, εδάφιο β', του

Κανονισμού της Βουλής "η συζήτηση αναφέρεται μόνο στα γεγονότα που μνημονεύονται στην αίτηση άρσης της ασυλίας". Ακολουθώντας, τα μέλη της Ολομέλειας διεξάγουν συζήτηση πάνω στη γνωμοδότηση της Επιτροπής και ψηφίζουν - η ψηφοφορία είναι μυστική - για τη χορήγηση ή μη των αδειών δίωξης των βουλευτών. Τέλος, σύμφωνα με τη θεμελιώδη αρχή "non bis in idem", νέα αίτηση για δίωξη, που στηρίζεται στα ίδια πραγματικά περιστατικά, είναι απαράδεκτη.

Η διαδικασία, που περιγράφηκε, όμως, θα υποστεί αλλαγές. Σύμφωνα με το άρθρο της εφημερίδας "Μεσόγειος", το οποίο καλείται "Με φανερή ψηφοφορία η άρση της ασυλίας" και συντάχθηκε στις 19/6/2003, η πρόταση του Προέδρου του Σώματος, Απόστολου Κακλαμάνη, για την τροποποίηση του σχετικού κανονισμού, έγινε ομόφωνα δεκτή από την Ολομέλεια. Συγκεκριμένα, οι αιτήσεις της εισαγγελικής αρχής θα εξετάζονται από την ολιγομελή κοινοβουλευτική Επιτροπή Δεοντολογίας, στην οποία θα συμμετέχουν ένας αντιπρόεδρος της Βουλής, ο Πρόεδρος της Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης και εκπρόσωποι κομμάτων, και όχι από την Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης. Η Ολομέλεια της Βουλής θα αποφασίζει με φανερή ψηφοφορία επί της εισήγησης της υποεπιτροπής, με ανάταση χεριού, ενώ στην περίπτωση που το θελήσει ο Πρόεδρος της Βουλής ή ο αρχηγός του κόμματος, στο οποίο ανήκει ο εκάστοτε βουλευτής, η ψηφοφορία θα είναι μυστική.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αυτό είναι, λοιπόν, το σύστημα των βουλευτικών ασυλιών, μέσα από τις οποίες πλέκεται η ευθύνη των «αντιπροσώπων του Έθνους». Συμπερασματικά, και λαμβάνοντας υπόψη τις προϋποθέσεις που έχουν ήδη αναφερθεί, οι βουλευτές φέρουν πολιτική, όχι, όμως, και αστική, ποινική ή πειθαρχική ευθύνη για γνώμη ή ψήφο, που δίδουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους - εξαίρεση αποτελεί η περίπτωση της συκοφαντικής δυσφήμισης - , ενώ είναι ποινικά υπεύθυνοι μόνο για τα επ' αυτοφώρω κακουργήματα και όχι για οιαδήποτε άλλη αξιόποινη πράξη τους. Το ειδικό, αυτό, νομικό καθεστώς, που ισχύει για τους βουλευτές, έχει οπαδούς, έχει, όμως, και αντιπάλους. Γίνεται δεκτό, πως οι ιστορικοί λόγοι, που το διέπλασαν, δεν υφίστανται στη σύγχρονη εποχή. Η προστασία του βουλευτή από διώξεις, που υποκινούνταν για λόγους πολιτικούς, ταυτίστηκε στα δύσκολα χρόνια, κατά τα οποία ο κοινοβουλευτισμός έκανε την εμφάνισή του, με την ίδια την έννοια της δημοκρατίας. Η δημοκρατία έπρεπε να θωρακισθεί και να εξελιχθεί, έχοντας ως εφόδια τις ασυλίες των βουλευτών, σε ένα πολίτευμα ικανό να σταθεί στα πόδια του και να βγει νικητής, αποκρούοντας τις επιθέσεις, που στόχο είχαν την υπονόμευσή του.

Πολλοί πιστεύουν, πως η δημοκρατία, όπως έχει διαμορφωθεί στις μέρες μας, είναι αρκετά δυνατή, ώστε να αντιμετωπίσει το βουλευτή ως απλό πολίτη και να διακρίνει το αξίωμα από τον άνθρωπο, να αποδίδει στο πρώτο το δέοντα σεβασμό και να μην καλύπτει τις τυχόν ατασθαλίες του φορέα του. Επιπλέον, με δεδομένο ότι οι θεσμοί είναι πλέον σαφείς και με ξεκάθαρους ρόλους - έχει κατοχυρωθεί συνταγματικά, άλλωστε, η αρχή της διάκρισης των εξουσιών - οι υποστηρικτές της παραπάνω άποψης θεωρούν, πως είναι πια καιρός να μεταφερθεί το βάρος στους φορείς των θεσμών αυτών. Ο πρώην βουλευτής της Νέας Δημοκρατίας και νυν ευρωβουλευτής, Ιωάννης Βαρβιτσιώτης, στη μονογραφία του "Βουλευτική ασυλία" καταθέτει: "Κλείνοντας ένα τέταρτο του αιώνα ειρηνικής και σταθερής πορείας - το μακρύτερο, ίσως, διάστημα ειρήνης και ασφάλειας στη σύγχρονη ιστορία του ελληνικού έθνους - η Τρίτη Ελληνική Δημοκρατία έχει πλέον ενηλικιωθεί. Το κοινοβουλευτικό της

πολίτευμα παραμένει ισχυρό και ασφαλές, ευέλικτο και ταυτόχρονα παραδοσιακό, στηριγμένο σε κοινές αέναες αξίες, που κατορθώνουν να βρίσκουν τον παλμό των καιρών. Είναι καιρός να αναγνωρίσουμε ότι η δημοκρατία μας δε χρειάζεται την - ψευδή άλλωστε - προστασία, που της παρέχει η ακραία μορφή της βουλευτικής ασυλίας". Ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Συνασπισμού, Φ. Κουβέλης, φαίνεται να συμφωνεί με την παραπάνω άποψη, αφού ο ίδιος δήλωσε σε συνέντευξη τύπου πως «η βουλευτική ασυλία πρέπει να καλύπτει, αυστηρά και μόνον, πράξεις και συμπεριφορές, οι οποίες αναφέρονται στο πλαίσιο της πολιτικής δραστηριότητας του βουλευτή». Ακόμη, σε άρθρο με τίτλο "Ο ρόλος της δικαιοσύνης στην αντιμετώπιση της διαφθοράς", αναφέρεται πως «Ανεξάρτητα από όσα λέγονται στη Βουλή ή σε δηλώσεις και από όσα γράφονται στον Τύπο, οι περισσότεροι πολιτικοί θέλουν να θεωρούνται πρόσωπα ιερά, προ των οποίων πρέπει να υποχωρεί η δικαστική βαλβίδα». Υπήρξε, μάλιστα, βουλευτής, που αρνήθηκε τη βουλευτική του ασυλία και δέχθηκε να παραστεί ως κατηγορούμενος στη δίκη για την "Ευρυτανία". Ο λόγος για τον κ. Δημ. Τσιαμάκη, ο οποίος σε συνέντευξή του στην εφημερίδα "Ευρυτανικά Νέα", είπε : «Στο άρθρο 4, παράγραφοι 1 και 2, του Συντάγματος, γράφεται το εξής : "όλοι οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. Όλοι οι Έλληνες έχουν τα ίδια δικαιώματα και τις ίδιες

υποχρεώσεις". Επειδή ο βουλευτής λογοδοτεί, πρώτα και κυρίως αυτός οφείλει να σέβεται το νόμο. Διότι όταν ορκιστήκαμε, ορκιστήκαμε να τηρούμε τους νόμους του Κράτους. Άρα οφείλουμε να σεβόμαστε το Σύνταγμα, που είναι ο κυρίαρχος καταστατικός χάρτης της Ελλάδας. Δεν προσβάλλω τους νομοθέτες που φτιάξανε το Σύνταγμα και την ασυλία των βουλευτών, όμως προσωπικά δικαιούμαι, και επειδή θέλω να είμαι ίσος προς όλους τους Έλληνες, δε θέλω την ασυλία».

Στην αντίπερα όχθη, βρίσκονται όσοι θεωρούν πως οι βουλευτικές ασυλίες αποτελούν, πράγματι, εγγύηση για την ορθή και ανεπηρέαστη άσκηση του λειτουργήματος των βουλευτών. Ο λαός δίνει την ψήφο του και αναδεικνύει τους εκπροσώπους του, για να διεκδικήσουν αυτοί, όσα επιθυμεί ο ίδιος. Οι βουλευτές, λοιπόν, καθώς χαίρουν της εμπιστοσύνης των πολιτών, θα πρέπει, σύμφωνα με τους υποστηρικτές της αναφερθείσας άποψης, να τελούν της προστασίας, που προσφέρει η ασυλία, για την ελεύθερη προάσπιση των ιδεών τους, την απρόσκοπτη ενασχόλησή τους με τα κοινά και την πραγματοποίηση, χωρίς εμπόδια, των όσων υποσχέθηκαν στους ψηφοφόρους τους. Ο βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ, κ. Λεωνίδας Τζανής, σε ομιλία του στη Βουλή, αναφέρει σχετικά πως : «Θα πρέπει να μας προβληματίσει η ευκολία, με την οποία συμφωνούν να καταργηθεί η ασυλία των βουλευτών. Αυτό το έχουμε

ακούσει κατά καιρούς από χείλη, που δεν επιτρέπεται να το υποστηρίζουν. Διότι, εάν αρθεί η ασυλία των βουλευτών και εφόσον η υποβολή μήνυσης κατά κανόνα ταυτίζεται με άσκηση ποινικής δίωξης, δε θα έχουν χρόνο να είναι εδώ οι βουλευτές! Όλη μέρα θα είναι στα δικαστήρια, επειδή είναι στόχοι! Είναι δημόσιοι στόχοι!». Η άποψή του βρίσκει πολλούς υποστηρικτές από το χώρο της πολιτικής, αφού, αν και έχει τεθεί ζήτημα περιορισμού της προστασίας, που προσφέρουν οι βουλευτικές ασυλίες, οι διατάξεις του Συντάγματος, που τις κατοχυρώνουν, δεν έχουν μεταβληθεί κατά τη διαδικασία αναθεώρησής τους. Ακόμη, μία μερίδα του λαού συμφωνεί στη διατήρηση των ασυλιών, καθώς δεν επιθυμεί την επιβλαβή «έκθεση» των εκπροσώπων του.

Ορθότερη, πάντως, φαίνεται η άποψη, που βρίσκεται στο μέσον : ναι, μεν, στην προστασία και στον αποκλεισμό της ευθύνης των βουλευτών για αδικήματα, που τελούνται κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, όχι, δε, και για αυτά που εμπίπτουν στον κοινό ποινικό κώδικα. Σημασία, έχει, όμως, οποιαδήποτε αντίληψη και αν φέρει ο καθένας, πως οι ασυλίες, μέσα από τις οποίες απορρέει η ευθύνη των βουλευτών, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με το δέοντα σεβασμό, καθώς υφίστανται στο σώμα του θεμελιώδους νόμου της έννομης τάξης και καλούνται να θωρακίσουν τους βουλευτές, για την όσο το δυνατόν απρόσκοπτη άσκηση του λειτουργήματός τους.